

Андрій Циб

Хто звеличує матір свою, Той немов скарби збирає Сир. 3:4).

У травні, коли повертаються у рідне гніздо птахи, оновлюється природа, теплий весняний вітер приносить нам Свято матері. Прийшло це свято в Україну із Сполучених Штатів Америки, а заснувала його Анна Джарвіс на знак пошани і любови до своєї померлої неньки. Вперше його відсвяткували у Філадельфії 10 травня 1908 р. І тільки через 6 років тогочасний президент Америки Вудро Вільсон ухвалив постанову Конгресу, за якою Свято матері мали відзначати щороку у другу неділю травня. У цьому ж році 43 країни приєднались до цього святкування. У Європі Свято матері почали відзначати після Першої світової війни. Мотив святкування – воєнне лихоліття, внаслідок якого потерпіло багато людей. Це період, коли багато жінок-матерів утратили своїх чоловіків і дітей, та й самі зазнали неабиякої наруги .

Щоправда зародилося свято у США, а до нас прийшло згодом, та все ж таки воно отримало схвалення на наших землях. Уже від 1929 року з ініціативи Олени Кисилівської, редактора тижневика «Жіноча доля» та Союзу українок Галичини, які звернулися до громади із пропозицією про відзначення цього свята, це свято шанують в Україні. На Галичині воно відзначалось 10 років, до приходу Червоної Армії у вересні 1939 року.

Це свято стосується сім'ї, церковної громади і кожної нації, бо вшановує людину, від якої залежить життя суспільства і його майбутнє, його моральний стан. Всеціло витіснення цього вже традиційного для українського суспільства свята відбулось у радянський час так званим Міжнародним Днем жінки, яке святкувалось 8 березня і яке мало свою специфічну і сумнівну історію. Та й духові українському це свято не відповідає, бо невідомо, що пошановує. Щобільше, нівелює основне покликання жінки – бути матір'ю. Причому тут не йдеться лише про плідність, результатом якої стає народження дитини. Плідність є виявом любови у подружньому житті чоловіка і жінки. Дитина у цьому випадку буде сприйматись як плід взаємної любови. Через дарування життя жінка найближче стоїть до Бога – Творця життя. Апостол Павло про жінку говорить, що та «спасається через дітонародження» .

День матері – це свято родинне, і, безперечно, тісно пов'язане з дітьми. Саме діти впродовж життя пізнають, ким є для них мати, яке велике значення має вона у їхньому житті і на яку пошану заслуговує. Щоденні турботи дитина, зазвичай, сприймає як щось природне і повсякденне, само собою зрозуміле. Саме це свято змушує задуматись, призупинитись у щоденному русі життя. Кожна дитина має неабияку можливість подякувати матері за її працю і старання. Звернімо увагу, як маленька дитина промовляє своє перше слово «мама». З яким трепетом воно звучить і це чи не найбільша радість для матері, котра, почувши це слово, забуває про свої труди, терпіння, недоспані ночі. Не буде зайвим сказати, що Свято матері – свято любови і пошани, єдина справжня

нагорода за нього – це взаємна любов. Любов матері є основою і джерелом життя. В усьому світі мірою вартости людини вважається вдячність матері за життя, за всі її старання, виховання і самопожертву.

Бути матір'ю – це велике щастя, але й, водночас, відповідальність. Безперечно, Господь, даючи жінці ласку зачинати нове життя, наділяє її здоровим інстинктом, даром всеобіймаючої любови, яка дозволяє майбутній матері належно виконати своє покликання. Але і цей дар Божий не звільняє її від людських слабостей та недоліків. Треба великих і свідомих зусиль, щоб виконати це своє нелегке завдання. Справжнє мистецтво виховання – це додержання міри в усьому стосовно своїх дітей, навіть незважаючи на материнський біль, який супроводжується любов'ю. Це вимагає від матері великої майстерности.

Скільки оповідань, віршів, легенд уклав український народ про матір. Про неї і сьогодні є ряд творів, чи не найулюбленіших серед дорослих та дітей. Скільки в них любови, тепла, шани до рідної неньки. У відомій українській пісні «Росте черешня...» (музика М. Луківа, слова Анатолія Горчинського) звучать досить промовисті слова:

Живе старенька мати у господі,
Невтомні руки, серце золоте.
Щодня і дітям і онукам годить,
Хоч рідко хто з них дякує за це.

Мамо! Мамо! Вічна і кохана,
Ви, пробачте, що був неухажний,
Знаю, ви молилися за мене
Дні і ночі, сива моя нене.

Говорячи про українську матір, бачимо що вшанування в Україні Дня матері є бажаним й історично вмотивованим. Наш краєнин, великий український поет Іван Франко відзначав, що становище жінки в українській родині було набагато вищим, ніж в інших народів. Українська жінка у випадку смерті чоловіка ставала спадкоємицею майна й опікункою дітей, та й при житті чоловіка мала рівні з ним права, була йому дружиною і порадицею. Ці права жінка здобула завдяки своїй життєвій мудрості, рішучості та силі волі.

Треба зазначити, що іншою вона й не могла бути, враховуючи ті обставини, в яких упродовж віків жив український народ. Історичні обставини та географічне розташування, постійні зазіхання сусідніх народів на багаті українські землі вимагали особливих якостей від кожного члена родини, а жінка – берегиня роду – мала володіти ними, щоб прищепити своїм дітям. Недарма в народі кажуть, що українська жінка тримає три кути дому. Так було у княжі часи, так було за козацької доби. Відома українська поетеса Ліна Костенко у поемі «Маруся Чурай» пише: «Пів-України – то козацькі вдови». І в новітні часи значущість української жінки в родинному та суспільному житті не зменшилась. Згадаймо матерів, які виховали тих, хто відновив державність нашої країни у 1918-20 роках, які, не замислюючись, благословили своїх синів і дочок на боротьбу за долю України в козацькі полки, загони Січових Стрільців, у лави УПА, які молилися, щоб Всевишній уберег їхніх дітей від усякого лиха.

Українським матерям довелося пережити і такі випробування, яких не зазнали інші народи. Хто зрозуміє біль і страждання матерів, які мусили спостерігати муки і конання своїх дітей в часи голодоморів, коли ніхто не прийшов на поміч, ніхто не захистив ні їх, ні

їхніх дітей. Світ мовчав, мовчав навіть тоді, коли найкращі сини і доньки українського народу гинули під Крутами, в Бродівському котлі, в Гулагу, на Соловках, страждали у сибірських тюрмах або німецьких таборах, а передчасно посивілі матері не могли допомогти своїм дітям. Замість праці на благо своїх дітей вони виконували найважчу роботу на «колгоспних ланах» чи на «будовах світлого майбутнього». Усі вони випили свою гірку чашу до дна, але не зламались! Вони дали Україні Шевченка і Лесю Українку, Коновальця, Бандеру і Чупринку, Стуса, Чорновола і Стецька... Саме їм маємо завдячувати сьогоднішнім днем і своєю Незалежною Державою!

Тут варто зазначити, що наш народ, прийнявши це свято, вніс у нього ще два імені, які представляють неабияку цінність для нас. У цей день ми звеличуємо Пресвяту Богородицю, нашу небесну Матір і Покровительку. Це сам Господь Ісус Христос віддав нас на Голготі під її материнський покров. А Церква на прославу Богоматері цілий місяць травень звеличує її у своїх молитвах, так званих «Маївках».

Любов і повага до матері у свідомого українця переноситься на рідну землю, свій край, Вітчизну. Найкраще національні митці у своїх творах оспівували і прославляли рідний край, порівнюючи свою землю з рідною матір'ю. Ця щира любов лежить в основі патріотизму, стійкості і незламності тих, хто боровся і бореться за добро і незалежність України, хто у найтяжчі часи лихоліття не шкодував сил, а часом і ціною власного життя оберігав свою Україну. На завершення найбільш промовистими будуть слова української пісні «Лебеді материнства» (слова Василя Симоненка, музика А. Пашкевич).

Можна вибирати друга чи по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати,
Все на світі можна вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

А. Циб. Мамо! Мамо! Вічна і кохана // Слово № 2 (32) (2007) с. 4-5